

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60840100-1.26
«29» 08 2025-yil

“TASDIQLAYMAN”
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
professor A.A. Elmurodov
«29» 08 2025-yil

**PARRANDA KASALLIKLARI
ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(sirtqi ta'lim shakli uchun)**

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 840000 - Veterinariya
Ta'lim yo'nalishi: 60840100 - Veterinariya meditsinasi (faoliyat turlari bo'yicha)

Samarqand –2025 yil

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 2021-yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Z.B.Mamatova-SamDVMChBU "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" kafedrasida dotsenti, veterinariya fanlari nomzodi.

J.M.Sattorov – SamDVMChBU "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" kafedrasida assistenti.

Taqrizchilar:

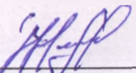
D.S.Vohidova – ToshDAU "Umumiy zootexniya va veterinariya" kafedrasida professori.

M.I.Yusupov - SamDTU "Mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya" kafedrasida dotsenti, tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD).

Fanning ishchi o'quv-dasturi (sillabusi) "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" kafedrasining 2025-yil "26" avgust dagi № 1 - son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: **A.N.Xudjamshukurov**

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) "Veterinariya profilaktikasi va davolash" fakulteti kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2025-yil "24" oktabr № 1 - sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi **X.B.Niyozov**

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i **Sh.X.Qurbanov**

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar
universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: PK1704

Fan nomi: Parranda kasalliklari

Semestr/yil: 9-semestr/2025-2026 o'quv yili

Kafedra: Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar

Soatlar/kreditlar: 4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'ulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami
6	10	4	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar

Instruktor to'g'risida ma'lumot:

Dotsent., v.f.n. Z.B.Mamatova

Kafedra joylashgan joyi: SamDVMChBU, 2-o'quv binosi, 220-xona

Telefon: +99890 603-54-56 ish telefoni; mobil: +99890 603-54-56

E.mail: zbmamatova@gmail.com Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga har xil turga mansub bo'lgan parrandalarning infeksiyon, invazion va yuqumsiz kasalliklarining kelib chiqish sabablari, epizootologiyasi, kechishi va klinik belgilari, patologoanatomik o'zgarishlari, tashxis qo'yish, davolash, oldini olish va qarshi kurashish bo'yicha nazariy hamda amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – talabalarga parrandalarda uchraydigan infeksiyon, invazion va yuqumsiz kasalliklarining kelib chiqish sabablari, kechish xususiyatlari, simptom va sindromlari, patologoanatomik o'zgarishlari, laborator diagnostikasi, differentsial diagnostikasi, davolash va oldini olish usullarini ishlab chiqish va tashkillashtirishni o'rgatishdan iborat.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- parranda kasalliklari (infeksiyon, invazion, yuqumsiz) haqida ma'lumot, ularning kelib chiqish sabablari, kasallikning iqtisodiy zarari to'g'risida *tasavvurga ega bo'lishi*;

- parrandalar kasalliklariga tashxis qo'yishda epizootologik, zoogigiyenik va etiologik ma'lumotlarni tahlil qilish taptibi, laboratoriyada gemotologik, serologik,

bakteriologik, virusologik tekshirishlarni nazariy tahlil qilishni bilish *ko'nikmalariga ega bo'lishi*;

- kasal parrandalarda kasallik turi, ularning kechishi, patologik jarayonning holati, kasallikni epizootologik ma'lumotlarini e'tiborga olgan holda davolash, oldini olish va qarshi kurash, muammolar bo'yicha yechimlar qabul qila olish va parrandachilik xo'jaligini sog'lomlashtirish chora-tadbirlarini o'tqazish *malakasiga ega bo'lishi kerak*.

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, parranda kasalliklarini aks ettiruvchi jadvallar hamda kasalliklar diagnostikasi bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Parranda kasalliklari" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Parranda kasalliklari" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1-modul. Kirish. Umumiy qism			
1.1	"Parranda kasalliklari" faniga kirish. Parrandalarni asrash va oziqlantirish texnologiyalari.	1.1.1.Fanning maqsadi, vazifalari hamda boshqa fanlar bilan o'zaro aloqalari. 1.1.2.Jo'jaxona va ularning jihozlanishi, parrandalarni o'stirish (yerda, sim kataklarda asrash sharoitlari) usullari. 1.1.3.Broyler jo'jalarni saqlash, oziqlantirish. 1.1.4.Kurka, g'oz, o'rdaklarni asrash sharoitlari va oziqlantirish. 1.1.5.Parrandalarni yoshiga qarab oziqlantirish.	2

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;

Ijodiy fikrlar olish;

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;

Fanning mohiyatini bilmaslik;

Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;

Mustaqil fikrlay olmaslik.

	topshiriqlarni bajarish	
Jami:		100

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Davlatov R.B., Salimov X.S., Xudjamshukurov A.N. Parrandalar kasalliklari. O'quv qo'llanma. Samarqand, 2018 yil.
2. Salimov X.S., Qambarov A. Epizootologiya. Darslik. Toshkent, 2016 yil.
3. Bakirov B.B. Ichki yuqumsiz kasalliklar. O'quv qo'llanma. Samarqand, 2015 yil.
4. G'afurov A.G., Davlatov R.B., Rasulov O'R. Veterinariya protozoologiyasi. O'quv qo'llanma. "Zarafshon" nashriyoti, Samarqand, 2013 yil.

Qo'shimcha adabiyotlar

5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
6. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
7. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
10. Бондаренко С.П. Разведение и выращивание страусов. Учебное пособие. Донецк – 2003 год.
11. Бакулин В.А. Болезни птиц. Учебник. Санкт-Петербург, 2006 год.
12. Бессаробов Б.Ф. и др. "Болезни птиц", Учебное пособие. Москва, Издательство, "Лан" 2007 год.

Axborot manbaalari

13. www.ziynet.uz.
14. www.lex.uz
15. www.vetgov.uz
16. www.vetas.uz
17. www.agro.uz
18. www.stat.uz
19. www.labirint.ru

VIII. Baholash

2-modul. Infektsion kasalliklar			
2.1	Entrobakteriozlar va pasterellyoz kasalliklari.	2.1.1.Kolibakterioz va pasterellyoz bo'yicha tarixiy ma'lumot. 2.1.2.Kasallikning xo'jalikka iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchilari, klinik belgilari. 2.1.3.Epizootologiyasi, patologoanatomik o'zgarishlari, tashxisi, qiyosiy tashxisi. 2.1.4.Oldini olish va qarshi kurash chora-tadbirlar	2
3-modul. Invazion kasalliklar			
3.1	Parrandalarning ektoparazitlari va Askaridioz	3.1.1.Parrandalarning ektoparazitlari haqida tushuncha. 3.1.2.Parrandalarning ektoparazitlarining xo'jalikka iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchilari, klinik belgilari. 3.1.3.Patologoanatomik o'zgarishlari, tashxisi, o'tkaziladigan laboratoriya tekshirish usullari, davolash va oldini olish chora-tadbirlari. 3.1.4. Askaridioz kasalligi diagnostikasi	2
Jami:			6

5.2. "Paranda kasalliklar" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Rinit, laringit, bronxopnevmoniya kasalliklari	1.1. Nafas tizimi kasalliklari va ularning tashxisi. 1.2.Xo'jalikda davolash ishlarini tashkillashtirish tadbirlari. 1.3. Kasallikni oldini olish.	2
2.	Stomatit, gastroenterit kasalliklari	2.1. Hazm tizimi kasalliklari va ularning tashxisi. 2.2.Xo'jalikda davolash ishlarini tashkillashtirish. 2.3.Kasallikni oldini olish.	2
3.	Eymerioz kasalligi	3.1. Eymerioz va uning tashxisi. 3.2.Xo'jalikda davolash ishlarini tashkillashtirish. 3.3.Kasallikni oldini olish.	2
4.	Parranda chechak kasalligi	4.1. Parranda chechak kasalligi va uning	2

		tashxisi. 4.2. Xo'jalikda davolash ishlari. 4.3. Kasallikni oldini olish va qarshi kurash choralari.	
5.	Bedana, kurka, o'rdak, tuyaqush kasalliklari	5.1. Bedana, kurka, o'rdak, tuyaqush kasalliklari va uning tashxisi. 5.2. Xo'jalikda davolash ishlari. 5.3. Kasallikni oldini olish va qarshi kurash choralari.	2
Jami:			10

5.3. "Parranda kasalliklari" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Laboratoriya mashg'ulotlari:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Parrandalar invazion kasalliklarida koprologik tekshirish tartiblari (Askaridioz, Eymerioz)	1.1. Tovuq askaridioziga tashxis qo'yish uchun tezak namunalari olish. 1.2. Tovuq eymerioziga tashxis qo'yish uchun tezak namunalari tekshirish.	2
2.	Parrandalarning infeksion kasalliklarida laboratoriyada tekshirish usullari. Nyukasl	2.1. Parrandalarning infeksion kasalliklarida patmaterial olish. 2.2. Infeksion kasalliklarda patmaterial bilan laboratoriyada ishlash qoidalari.	2
Jami:			4

VI. "Parranda kasalliklar" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1	Sariq peritonit kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	6
2	Tuxum yo'lining yallig'lanishi (Salpingit) kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, poster topshiriqlarini bajarish	6
3	Tuxumdon va tuxum yo'lining rivojlanishdan qolishi (infantilizm) kasalligi	Adabiyotlardan foydalanib, referat tayyorlash	6
4	Ammiakli shapko'rlik (Keratokonyunktivit) kasalligi	Adabiyotlardan tayyorlanib, poster	6

		topshiriqlarini bajarish	
5	Sinusit kasalligi	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	6
6	Kriptosporidioz kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	6
7	Spiraxetoz kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, poster topshiriqlarini bajarish	6
8	Tetrameroz kasalligi.	Adabiyotlardan foydalanib referat tayyorlash	6
9	Exinostomatidoz kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	6
10	Knemidokoptoz kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	6
11	Tuberkulyoz kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, ma'lumotlar to'plash	6
12	G'ozlarning virusli enterit kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, poster tayyorlash	6
13	Kurkalarining virusli hepatiti kasalligi	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	6
14	Infeksion ensefalomielit kasalligi	Adabiyotlardan foydalanib poster tayyorlash	6
15	Leykoz kasalligi	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	6
16	Epidermoptoz kasalligi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	6
17	Fuzaritoksikozlarni oldini olish usullari	Adabiyotlardan tayyorlanib,	4